

Afdeling Strategie en Ontwikkeling
Onderwerp Voorjaarsbrief 2009

Bezoekadres
Waagstraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Wij zijn met het openbaar vervoer
bereikbaar, buslijnen 1, 2, 3, 5, 6,
11, 13, 16

Informatie over vertrektijden krijgt
u via 0900-92 92

In uw antwoord graag datum en
kenmerk vermelden.

Telefoon (050) 367 76 18 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk BD 09.1927578

Datum - 5 JUN 2009 Uw brief van

Uw kenmerk

E-mailadres
bestuursdienst@bsd.groningen.nl

Website
www.groningen.nl

Geachte heer, mevrouw,

De voorbereidingen van onze laatste begroting worden gedomineerd door de effecten van de economische recessie. De Nederlandse economie is in het 1^e kwartaal 2009 met 4,5% gekrompen ten opzichte van het 1^e kwartaal 2008 en de regering houdt over heel 2009 rekening met een krimp van 4,8%. De gevolgen daarvan op onze begroting zijn zeer fors: het financieel meerjarenbeeld is drastisch verslechterd. Zonder tussentijdse maatregelen sluiten wij 2009 waarschijnlijk af met een tekort en neemt het tekort in de jaren daarna verder toe. Het opstellen van een sluitende begroting 2010 zal om scherpe keuzes vragen.

Het beeld voor de komende jaren is overigens instabiel, en wat er gebeurt als de economie weer aantrekt is nog moeilijker te voorspellen. In de huidige omstandigheden is voorspellen buitengewoon ingewikkeld. In het financieel meerjarenbeeld hebben we een inschatting gemaakt van wat de recessie voor ons betekent.

In het laatste deel van deze brief gaan we in op de beleidsresultaten. In de afgelopen periode is veel bereikt. De meeste collegedoelen hebben we gerealiseerd. De economische crisis zet deze resultaten voor een deel weer onder druk. Gelet op de omvang van de financiële effecten voor de gemeente geven we in deze brief eerst een algemeen financieel beeld van de situatie, formuleren wij de uitgangspunten voor het financieel beleid in deze tijd van recessie en geven we aan welke maatregelen we nemen. Als bijlage bij deze brief gaat het financieel meerjarenbeeld 2010 – 2013.

Algemeen financieel beeld

De verslechtering van de gemeentelijke financiën is toe te schrijven aan de economische recessie. Het meerjarenbeeld sluit in 2010 met een tekort van

14,8 miljoen euro. In de jaren daarna loopt dit tekort op tot bijna 34 miljoen euro in 2013. In deze bedragen is nog geen rekening gehouden met budgetten voor nieuw beleid. De belangrijkste oorzaken van de slechtere financiële situatie liggen bij de oplopende werkloosheid en de lagere uitkering van het Rijk.

De oplopende werkloosheid veroorzaakt het grootste financiële nadeel. In 2008 daalde het totaal aantal uitkeringsgerechtigden jonger dan 65 jaar nog met bijna 500¹. In 2009 gaan wij nu uit van een toename van het aantal uitkeringsgerechtigden met 800, in plaats van een daling met 700 die we eerder verwachtten. Voor 2010 houden wij rekening met een verdere toename van 1.400 uitkeringsgerechtigden. De financiële impact van die toename ten opzichte van onze begroting is groot. Wij houden voorlopig voor de komende jaren rekening met een nadelig effect van 10 miljoen euro structureel.

De uitkering uit het Gemeentefonds is door het Rijk bevroren. Voor de jaren 2010 en 2011 is er geen reële groei. We verwachten een nadeel van 7,5 miljoen euro op de algemene uitkering in 2010. Daarnaast nemen de inkomsten uit belastingen af met 1,4 miljoen euro. De lagere nominale ontwikkelingen leiden echter ook tot lagere kosten (8,4 miljoen euro) voor de gemeente.

Voor 2009 verwachten we, zonder bijsturingsmaatregelen, een tekort van 10,3 miljoen euro. Hier is nog geen rekening gehouden met de effecten van de meicirculaire. Deze laat een positief effect zien van 2,6 miljoen euro. Veruit de belangrijkste oorzaak van het tekort ligt bij de stijging van het aantal uitkeringsgerechtigden. Dit veroorzaakt een nadeel van 12 miljoen euro. Een deel van dit nadeel (2,9 miljoen euro) kan worden opgevangen met de reserve WWB. De resterende 9,1 miljoen moeten we ten laste brengen van de algemene middelen. Daarnaast hebben we u onlangs hebben geïnformeerd over de ontwikkeling van Meerstad. De aangepaste fasering van de woningbouw leidt tot een stijging van het gemeentelijke risicoprofiel. Daarbij hebben we aangegeven dat we een extra dotatie aan de reserve Meerstad van 4 tot 6 miljoen euro noodzakelijk vinden.

Tot slot moeten wij als gevolg van rijksbeleid rekening houden met een substantiële vermindering van middelen uit het grote stedenbeleid. De consequenties kunnen we nog niet geheel overzien omdat het Rijk deze nog niet definitief in beeld heeft gebracht. In hoofdlijnen betekent het dat de sociale pijler vervalt en wordt onderverdeeld in de WMO en het participatiefonds en op het veiligheidsdeel wordt bezuinigd. De economische pijler vervalt ook. De bijdrage van het Rijk van 1,05 miljoen euro vervalt en

¹ Het aantal uitkeringsgerechtigden is op 1 januari 2009 7.294. In de maanden januari tot en met april 2009 is dit aantal toegenomen met 190.

in onze meerjarenbegroting zijn na 2010 ook geen middelen meer opgenomen. In 2010 kan nog volstaan worden met een incidentele oplossing, maar voor de nieuwe collegeperiode zijn geen middelen meer beschikbaar. Voor de fysieke pijler staan de ISV gelden onder druk. In de jaren 2010-2014 ontvangen we circa 5 miljoen euro minder aan ISV-3 middelen. Dit betekent dat er minder beschikbaar is voor bijvoorbeeld de wijkvernieuwing. Het is onduidelijk of er na 2014 een verlenging komt van het ISV-budget. Dit betekent een risico van 8 à 9 miljoen euro per jaar. Dit heeft vooral effect op de wijkvernieuwing en de stedelijke vernieuwingsprojecten.

Uitgangspunten

Voor de komende periode hebben we de volgende uitgangspunten geformuleerd.

Blijven investeren

Wij willen dat Groningen doorgroeit. Kwaliteit is daarvoor de voorwaarde. En die kwaliteit zullen we in brede zin moeten leveren. Goede en verschillende woningen, goede bereikbaarheid, een schone stad en een stad waar wat te beleven valt, een stad met dynamiek. Om die kwaliteitsimpuls te bereiken zullen we moeten blijven investeren. Wij hebben u in onze brief over de gevolgen van de recessie (van 19 maart 2009 nr. BD 09.1804111) geschreven dat wij voornemens zijn ons beleid als gepland uit te voeren. Juist overheden moeten blijven investeren en besteden, zodat de gevolgen van de recessie voor bedrijven en werkgelegenheid nog enigszins kunnen worden afgezwakt. Wij zijn niet de enigen die dat beleid voeren. In de cijfers van het CBS is dat ook zichtbaar, want de overheidsbestedingen zijn de enige categorie waar nog groei (+2,8%) zichtbaar is.

Vooralsnog houden we vast aan het voornemen te blijven investeren. Hierbij is het vooral van belang investeringen te continueren die de structuur van de stad en de lokale economie versterken, zoals bijvoorbeeld het Forum, de regiotram, Europapark, onderwijshuisvesting en investeringen in duurzaamheid en sportvoorzieningen.

Sluitende begroting en voldoende weerstandvermogen

Het Rijk biedt enige ruimte door in het kader van het stimuleringsbeleid aan lagere overheden tijdelijk een begrotingstekort toe te staan. Wij kiezen daar niet voor.

We weten niet hoelang de recessie gaat duren. Als blijkt dat de recessie voor een langere periode aanhoudt, wordt na 2011 de noodzaak tot bezuiniging nog veel groter.

Daarnaast zorgt een niet sluitende begroting voor een verdere verslechtering van ons weerstandsvermogen, terwijl deze de kritische grens heeft bereikt.

We gaan de komende periode ons weerstandsvermogen doorlichten en alle reserves tegen het licht houden. Aangezien het weerstandsvermogen nu onder

het gewenste niveau zit, betekent dit niet dat er middelen kunnen vrijvallen. Het kan wel betekenen dat er een herverdeling tussen reserves plaats kan vinden en aanvulling nodig is.

Meerjarenbegroting

In 2002 hebben we gekozen voor het systeem van de meerjarenbegroting, waarin we de verdeling van de nieuw beleidsmiddelen voor meerdere jaren vastleggen. We zijn tevreden met dit systeem. Hiermee bieden we duidelijkheid naar de stad en onze partners. Ook in deze zware tijden willen we niet te snel van deze lijn afwijken.

In stand houden van sociale activiteiten

Een deel van ons sociale programma (inclusief het Veiligheidsbeleid) hebben wij in de afgelopen jaren kunnen uitvoeren met inzet van de GSB-middelen. Wij willen dat lopende sociale activiteiten, die door rijksbezuinigingen worden getroffen, in 2010 worden gecontinueerd. Het wegvallen van een deel van de GSB middelen, treft vooral programma's in de wijken. Juist in een tijd van recessie willen we verbetering in de wijken doorzetten. Daarnaast willen we mensen die het nodig hebben blijven ondersteunen.

Maatregelen

We moeten bijsturen om het tekort in de komende jaren op te lossen. We maken hierbij een onderscheid tussen de korte termijn (2009 en 2010) en de langere termijn (vanaf 2011).

Voor de korte termijn brengen we de bijsturingsmaatregelen binnen de lopende begroting in beeld. Dit betekent dat we gaan kijken waar we de uitgaven kunnen verlagen. De toename van het aantal uitkeringsgerechtigden is de belangrijkste oorzaak voor het tekort in de komende jaren. We onderzoeken daarom de mogelijkheid een deel van het tekort bij de WWB op te lossen met de inzet van het werkdeel van de WWB. En ten derde kijken we naar bezuinigingsmogelijkheden die op korte termijn zijn te realiseren. Een nadere uitwerking van deze maatregelen treft u hieronder aan. Bij de besluitvorming over de begroting na de zomer kunnen we een inschatting maken wat we kunnen besparen met de maatregelen. Daarnaast weten we dan beter hoeveel middelen we van het Rijk kunnen verwachten. Dan komen we terug op de manier waarop we met de financiële tekorten in 2009 en 2010 om willen gaan.

Wanneer blijkt dat de bovenstaande maatregelen onvoldoende opleveren voor een sluitende begroting, zullen we moeten overgaan tot pijnlijke heroverweging van eerder beschikbaar gestelde middelen. Hierbij zullen de uitgangspunten uit ons collegeprogramma 'Sociaal, Sterk en Duurzaam' leidend zijn. Voor deze heroverweging hebben we een eerste inventarisatie uitgevoerd van activiteiten waarvan de uitvoering nog niet is gestart. Deze inventarisatie gaan we in de komende maanden verder uitwerken. Op basis

daarvan moet het mogelijk zijn in september een concreet pakket te kunnen samenstellen. Wanneer het financiële beeld niet voldoende is verbeterd en de maatregelen onvoldoende opleveren, moeten we dan besluiten welke activiteiten we bevriezen. Om een goede regie te houden op de mogelijke activiteiten die we kunnen bevriezen, laten we alle besluitvorming over de start van de uitvoering via ons college lopen.

Voor de langere termijn starten we de voorbereidingen van een nieuwe bezuinigingsronde. We laten hiervoor een pakket aan maatregelen voor een totaal van 40 miljoen euro opstellen. Voor de start van de nieuwe raadsperiode is dit pakket gereed. Onderstaand worden de maatregelen nader toegelicht.

Bijsturen lopende begroting

Wij hebben het algemeen managementteam opdracht gegeven om waar mogelijk in de reguliere exploitatie-uitgaven voor 2009 te snijden zonder dat de beleidsdoelen daaronder leiden. Dat betekent feitelijk dat we sturen op een rekeningoverschot op alle beïnvloedbare uitgaven. Hiermee denken we het verwachte tekort over 2009 terug te kunnen brengen.

Inzet werkdeel WWB

Met de invoering van de WWB in 2004 heeft het Rijk een groot deel van het risico voor het verstrekken van uitkeringen bij gemeenten neergelegd. De toename van het aantal uitkeringsgerechtigden, leidt dus tot hogere uitgaven bij gemeenten. Wij denken dat het mogelijk is om in ieder geval tijdelijk de financiële gevolgen van de oplopende WWB-uitgaven te compenseren door een gerichte inzet van de middelen uit het werkdeel van de WWB. Eind 2008 is er ruim 31 miljoen euro beschikbaar. Wij realiseren ons dat de beschikbare middelen sneller zijn uitgeput door een intensivering van de programma's gericht op uitstroom naar werk en door de verruiming van de programma's voor tijdelijke gesubsidieerde arbeid. Dat vinden wij echter verantwoord, omdat wij juist in deze periode van oplopende werkloosheid moeten investeren in mensen, zodat de afstand tot de arbeidsmarkt zo klein mogelijk zal zijn. Een bijkomend voordeel van (tijdelijk) gesubsidieerde arbeid is dat de uitgaven voor inkomensvoorziening zullen dalen (minder zullen stijgen) omdat er meer mensen aan het werk blijven. Nog in juni 2009 zullen wij u een concreet voorstel voorleggen, maar wij denken dat voor 2009 en 2010 enkele miljoenen kunnen worden bespaard op de inkomensvoorziening.

Personeelsstop

Wij hebben besloten tot een personeelsstop met onmiddellijke ingang en wij hebben besloten dat er geen externe capaciteit meer wordt ingehuurd. Het bestaande aantal vacatures en het natuurlijke verloop in onze organisatie maken het mogelijk om in ieder geval incidenteel op de loonkosten of op

inhuur te besparen. Van deze maatregel kan alleen worden afgeweken na goedkeuring door de gemeentesecretaris.

Stimuleringspakket Rijk

De rijksoverheid ontwikkelt een stimuleringspakket, waarmee mogelijk investeringen kunnen worden gerealiseerd. Het gaat om impulsen voor woningbouw, renovatie en bouw van scholen, verduurzaming van de woningvoorraad, bestrijding jeugdwerkloosheid en schuldhulpverlening. We verwachten dat we deze middelen kunnen gebruiken voor het terugdringen van ons tekort in 2009 en 2010. Wij hebben de gemeentesecretaris gevraagd de voorbereidingen te coördineren. In ieder geval willen wij samen met de woningbouwcorporaties een samenhangend pakket aan maatregelen voorbereiden, dat in aanmerking komt voor het rijksstimuleringspakket.

Stoppen rentevergoeding diensten

We hebben besloten de diensten in 2009 en 2010 geen vergoeding meer te geven over tegoeden die in reserves worden aangehouden. Dit levert naar verwachting 6 miljoen euro op. De rente die diensten ontvangen is in principe bedoeld als compensatie voor stijging van prijzen. Met de ontvangen rente blijven de budgetten waardevast.

Nieuwe bezuinigingsronde

Om in meerjarig perspectief een structureel sluitende begroting te kunnen presenteren denken wij dat op basis van de huidige informatie circa 35 miljoen euro bezuinigd zal moeten worden. Om ruimte voor afweging te maken hebben wij een taakstelling geformuleerd van 40 miljoen euro. Wij hebben ons algemeen managementteam gevraagd om op korte termijn een eerste inventarisatie te presenteren van bezuinigingsmogelijkheden en hierbij ook aan te geven welke bezuinigingen op korte termijn zijn te realiseren. Op basis van die inventarisatie zullen wij opdrachten formuleren voor verdieping en uitwerking. Het hele proces is erop gericht dat begin 2010 een afgerond pakket kan zijn samengesteld.

Stadsmonitor: terugblik, goed op weg....

Wanneer we door de 'achteruitkijkspiegel' van de Stadsmonitor naar het afgelopen jaar kijken, zien we dat de Stad op vrijwel alle punten een florissant jaar 2008 achter de rug heeft. We gaan in op enkele kernpunten van de Stadsmonitor. Voor een uitgebreide rapportage verwijzen we naar de stadsmonitor zelf. Wij gebruiken deze resultaten bij de voorbereiding van de gemeentebegroting.

Sterke Stad

We hebben vooral in sociaaleconomisch opzicht een behoorlijke slag gemaakt. In de periode 2005 tot en met 2008 is er een constant stijgende lijn geweest. Dit uit zich bijvoorbeeld in een stijging van de werkgelegenheid en een navenante daling van de werkloosheid en dan vooral onder jongeren. Er is in 2008 meer gebouwd (boven de 1300 woningen), het inwoneraantal is toegenomen tot bijna 185.000 inwoners en de trend van wegtrekkende gezinnen richting de nabije regio is gekeerd. In feite is er de afgelopen jaren, en vooral in 2008, een 'inhaalslag' geweest ten opzichte van het Nederlandse gemiddelde.

Het is echter een van de wrange punten van de recessie dat op deze punten voor 2009 een neerwaartse teneur valt te verwachten. Hoewel er in dit opzicht wel een lichtpuntje te noemen is. Volgens recent onderzoek is de werkgelegenheid in de stad Groningen van de Nederlandse steden het minst 'recessiegevoelig'. De praktijk zal dit uitwijzen.

Duurzame Stad

Het autoverkeer in Groningen is vrijwel stabiel gebleven. De Stadjer pakt echter veel vaker de fiets of de bus dan enkele jaren geleden. Het fietsgebruik is met 25% gestegen ten opzichte van 2001 en vooral de City-bus en de Q-liner zijn populair. Op andere duurzaamheidsaspecten zien we op zaken die het meest direct door de gemeente te beïnvloeden zijn een vooruitgang. Het areaal water en groen in de Stad is uitgebreid. Er wordt met relatief meer inwoners, minder afval geproduceerd dan voorheen. En de scheiding van afval is, zeker vergeleken met andere grote gemeenten, zeer goed te noemen. We hebben een eerste aanzet gemaakt voor wat betreft de energiebesparing, maar er moet nog veel gebeuren om Groningen in 2025 energieneutraal te laten zijn.

Sociale Stad

Op velerlei manieren spannen wij ons in zodat meer Stadjers 'meedoen'. Met ander woorden: we willen er aan bijdragen dat minder mensen 'buiten de boot vallen'. Die inspanningen zien we weer terug in de vorm van een zeer laag percentage vroegtijdig schoolverlaters. Dit is in 2008 gedaald naar 2,8%. We maken nu steeds meer een vervolg in de vorm van preventieve projecten. Mede door toedoen van de economische hoogconjunctuur was het aantal mensen wat aan het project 'meedoen' binnen SOZAWE, gericht op mensen die wat verder van de arbeidsmarkt afstaan, met 271 geringer dan de beoogde 400. De verwachting is dat zich dat in 2009 zal keren. Het aantal mensen wat aan inburgeringstrajecten deelneemt, is in 2008 verzesvoudigd: van 71 naar 451. Vooral de werkloosheid onder Antillianen en Arubanen is zeer scherp gedaald.

Het aantal dak- en thuislozen is stabiel gebleven, het aantal huisuitzettingen daalt door een preventieve aanpak. Overigens is het opvallend dat in 2008 met name jongeren meer gebruik maken van culturele voorzieningen als de stedelijke muziekschool en de bibliotheek.

In die wijken waar wijkvernieuwing plaats vindt zien we een positieve trend als het gaat om punten als sociale samenhang, toekomstverwachting en beoordeling van de eigen leefomgeving. In die zin werkt de wijkvernieuwing. Het is wel zaak om die positieve teneur ook na ingrijpen vast te blijven houden en dat geldt vooral voor de sociale samenhang. Overlast en onveiligheid blijven onverminderd punten van aandacht.

Presterende gemeente

We blijven kritisch letten op de gemeentelijke dienstverlening. Op vele punten wordt naar de tevredenheid van de Stadgers gepeild. Hoewel er her en der nog een kritische noot valt te kraken, zoals het vakjargon in brieven, zien we op de meeste punten van bereikbaarheid en klantvriendelijkheid een verbetering ten opzichte van voorafgaande jaren. Dit zien we terug in de waarderingcijfers. De dienstverlening aan de loketten wordt door de Stadgers met een 8,5 gewaardeerd. De tevredenheid over het onderhoud is op alle onderzochte punten gestegen en varieert van 66% voor trottoirs tot 85% voor fietspaden.

We zien tegelijkertijd een enorme omslag richting digitale dienstverlening. Om een voorbeeld te noemen voor het e-loket zijn 14.500 meer chatgesprekken gevoerd dan in 2007. Die trend zet zich naar verwachting door en wij zullen daarop blijven inspelen.

Moties begroting 2009

Uw raad heeft bij de begroting 2009 een aantal moties aangenomen. De meeste moties hebben wij afgehandeld. Wij willen u nog informeren over een tweetal moties.

Voorziening crisisinterventie slachtoffers huiselijk geweld.

Uw raad vraagt ons te onderzoeken of de voortzetting van de proef in een project mogelijk is.

December 2008 zijn we met de MJD overeengekomen dat de crisisinterventie aan slachtoffers van huiselijk geweld binnen het beschikbare budget van de MJD moet worden uitgevoerd. Dit is gerealiseerd door binnen het takenpakket van de MJD te prioriteren.

Verdere ontwikkeling STIP's en buurtbemiddeling.

In deze motie stelt uw raad voor om, voor de zomer van 2009 te komen met een plan voor verdere uitrol van STIP's en buurtbemiddeling in niet NLA-

wijken te starten vanuit de middelen voor vrijwillige dienstverlening op wijkniveau.

We streven ernaar dat mensen met beperkingen, bijvoorbeeld als gevolg van het ouderworden, zoveel mogelijk in hun eigen buurt kunnen blijven wonen. Daarom werken we nauw samen met woningcorporaties en aanbieders van zorg en welzijnsactiviteiten. De buurtbemiddeling is inmiddels ook in niet NLA wijken gestart. De uitwerking van de dienstverlening op wijkniveau (via de STIP's) is in een ver gevorderd stadium en we zullen daar direct na de zomervakantie informatie over verstrekken aan uw raad.

Meeste collegedoelen gehaald

Uit de gemeenterekening 2008 blijkt dat de meeste van onze collegedoelen zijn gehaald. Voor een overzicht van onze activiteiten in 2008 verwijzen we naar de samenvatting van de rekening 2008 in de bijlage en naar de rekening 2008 zelf.

We vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders
van Groningen,

De burgemeester,

De secretaris,

GEMEENTEREKENING 2008 SAMENVATTING

BURGEMEESTER & WETHOUDERS

Jacq. Wallage
(Jacques)
Burgemeester

H. Bakker
(Henk)
Secretaris

C.T. Dekker
(Karin)
Wethouder
GroenLinks

J.A. Dijkstra
(Jaap)
Wethouder
PvdA

J.C.M. van Schie
(José)
Wethouder
PvdA

P.W.G.
Verschuren
(Peter)
Wethouder
SP

J.A. Visscher
(Jannie)
Wethouder
SP

F. de Vries
(Frank)
Wethouder
PvdA

Burgemeester Jacq. Wallage

Algemeen Bestuurlijke Zaken, Openbare Orde en Veiligheid, Externe Betrekkingen, Regionale samenwerking, Coördinatie Grote Stedenbeleid, Coördinatie Akkoord van Groningen, Internationale Betrekkingen, Documentaire informatievoorziening, Gemeentearchief

Wethouder Karin Dekker

Financiën, Personeel en Organisatie, Verkeer en Vervoer

Wethouder Jaap Dijkstra

Economische Zaken, Internationale Handelsrelaties, Cultuur

Wethouder José van Schie

Onderwijs, Jeugd, Welzijn, Sport en Recreatie

Wethouder Peter Verschuren

Sociale Zaken, DSW Stadspark, Integratie, Arbeidsmarktbeleid, Emancipatie

Wethouder Jannie Visscher

Zorg, Ouderen, Stadsbeheer, Milieu

Wethouder Frank de Vries

Loco-burgemeester, Ruimtelijke Ordening, Volkshuisvesting, Wijkvernieuwing, Grondzaken, Monumenten

Inleiding

In de gemeenterekening leggen wij elk jaar verantwoording over het gevoerde beleid en de financiële resultaten. De basis voor het in 2008 gevoerde beleid vormde de door de gemeenteraad in november 2007 vastgestelde gemeentebegroting 2008. De begroting 2008 gaf uitvoering aan ons collegeprogramma Sterk, Sociaal en Duurzaam.

2008 was het tweede volledige jaar van het huidige college. We hebben op veel terreinen het beleid van het voorgaande voortgezet, maar we plaatsten ook nieuwe accenten. Een belangrijk nieuw accent is onze versterkte aandacht voor duurzaamheid. In 2008 zijn resultaten daarvan zichtbaar geworden. Ook op andere beleidsterreinen hebben we in 2008 resultaten geboekt. Op de volgende bladzijden leest u daar meer over.

Financieel sluiten we 2008 goed af. We hebben een positief resultaat van 42,2 miljoen euro. Voor het grootste deel ligt de bestemming daarvan al vast. 3,7 miljoen euro is nog vrij te besteden. Hiervoor zullen we in het najaar voorstellen doen in onze begroting voor 2010. Meer informatie over de financiën vindt u verderop in deze brochure.

Inmiddels is duidelijk dat de internationale kredietcrisis die zich in 2008 openbaarde ook voor gemeenten ingrijpende gevolgen zal hebben. De afgelopen jaren waren in financiële zin zonnig. Maar inmiddels is de lucht betrokken. Bij de voorbereidingen van de begroting voor 2010 is een somber beeld naar voren gekomen. We verwachten dat we de komende jaren enerzijds minder geld zullen ontvangen van het Rijk en anderzijds een toename van het aantal bijstandsuitkeringen. Dit betekent dat we de komende jaren fors moeten bezuinigen. Concrete voorstellen hiervoor zullen we doen in het najaar, in de begroting voor 2010.

Burgemeester en wethouders van Groningen

Op 17 juni 2009 zal de gemeenteraad over de gemeenterekening 2008 spreken en beslissingen nemen over de bestemming van het voordelig saldo. Deze brochure is een beknopte samenvatting van de rekening. De volledige rekening kunt u raadplegen in het Gemeentelijk Informatiecentrum in de Kreupelstraat en op de website van de gemeente: www.gemeente.groningen.nl

GRONINGEN IN CIJFERS

	Rekening 2007	Begroting 2008	Rekening 2008
A. Sociaal			
Aantal inwoners			
Jongeren (0 t/m 19 jaar)	35.849	35.939	36.159
Middengroep (20 t/m 64 jaar)	126.150	126.527	127.380
Ouderen (65 jaar en ouder)	20.740	20.534	20.892
Totaal	182.739	183.000	184.431
Aantal bijstandsontvangers (fw)			
	9.489	7.820	8.017
Gesubsidieerde banen	1.312	1.585	1.490
Aantal nieuwe trajecten	1.108	1.050	1.141
Totaal	2.420	2.635	2.631
Aantal WSW'ers DSW "Stadspark" (gemiddeld)	1.592	1.577	1.615
B. Fysiek			
Oppervlakte gemeente (in ha.)	8.369	8.369	8.369
Waarvan binnenwater	458	458	458
Historisch stads- of dorpskern	112	112	112
Lengte van de wegen (in km.)			
- binnen de gemeentegrens	568	570	568
Aantal woningen	83.329		83.832
Wooneenheden	20.209		20.379
Woonwagens	205		205
Woonschepen	479		479
Bijzondere woongebouwen (capaciteit)	3.270		3.270
Totaal woonruimten	107.407	104.821	108.165
C. Financieel			
Totaal lasten (excl. Investerings RO/EZ)	828.838.000	851.088.000	845.314.000
Totaal lasten per inwoner	4.536	4.651	4.583
Investerings (excl. grondexploitatie)	58.116.000	49.688.000	63.223.000
Investerings per inwoner	318	272	342
Opbrengst belastingen	44.378.000	44.823.000	45.770.000
Opbrengst belastingen per inwoner	243	245	248
Algemene Uitkering Gemeentefonds	216.493.000	224.044.000	233.429.000
Algemene Uitkering Gemeentefonds per inwoner	1.185	1.224	1.266
D. Personeel			
Totaal aantal Fte	2.909	2.982	2.913

BELEIDSRESULTATEN 2008

Hieronder vindt u een selectie uit de beleidsresultaten van 2008. Voor een volledig beeld van het werk van de gemeente verwijzen we naar de rekening zelf; te vinden op de website van de gemeente.

WERK EN INKOMEN

Opnieuw minder mensen in de bijstand

In 2008 hebben we goede resultaten geboekt. We hebben opnieuw weer veel mensen aan een baan kunnen helpen, waardoor het aantal bijstandsklanten is gedaald. Hoewel we onze eigen doelstelling (een netto uitstroom van 700 bijstandsgerechtigden) niet hebben gehaald, scoren we in vergelijking met grote en middelgrote gemeenten in Nederland toch boven gemiddeld.

Uitkeringen correct en tijdig betaald

Van alle aanvragen voor een WWB-uitkering is 90,6% afgehandeld binnen acht weken. Voor de juistheid van de uitkeringen hebben wij periodiek kwaliteitsaudits gehouden. Daaruit bleek dat ons foutenpercentage steeds royaal onder de landelijke norm van 1% is gebleven.

Actief regionaal arbeidsmarktbeleid

In 2008 hebben we een voortrekkersrol genomen bij het versterken van de samenwerking in het regionale arbeidsmarktbeleid. Dat doen we vanuit onze programma's Werk en Inkomen en Economisch Business Plan. We kunnen terugkijken op diverse productieve activiteiten; o.a.:

- een conferentie met de Zorgsector, gericht op een gezamenlijke aanpak voor instroom, doorstroom en behoud van zorgpersoneel.
- concrete afspraken met een aantal branches en grotere bedrijven over de instroom en scholing van werkzoekenden.
- enkele grotere regionale wervingsacties; o.a. voor een groot mediaconcern en voor de Call-centerbranche.

Alle Stadgers actief

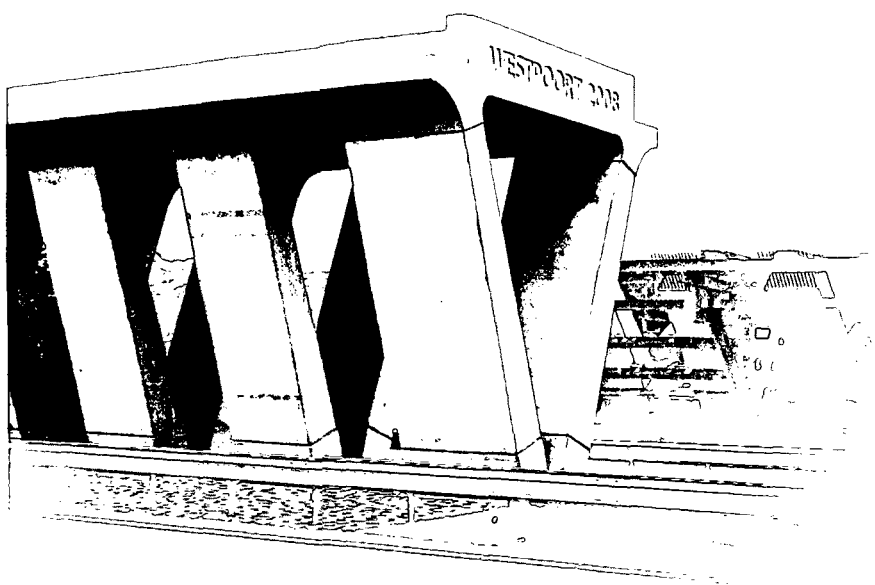
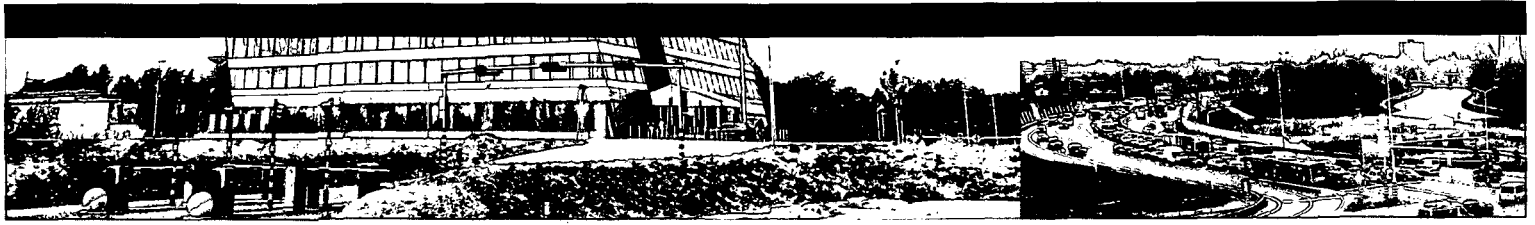
In 2008 hebben we op veel verschillende manieren aandacht besteed aan mensen die – om welke reden dan ook – niet gemakkelijk op eigen kracht passend werk kunnen vinden. Enkele van onze activiteiten, waarmee we over het algemeen goede resultaten boekten:

- **Perspectief op Werk:** tijdelijk werkervaring opdoen in een beschermde werkomgeving
- **Springplank:** intensieve begeleiding in combinatie met intensieve controle voor mensen met onvoldoende werkmotivatie; deze aanpak heeft tot een forse uitstroom geleid.
- **Groningen@Work:** de doelgroep van Groningen@Work is uitgebreid tot 65 jaar.
- **Diagnose@Work:** nieuwe diagnose-aanpak voor mensen die langdurig in de bijstand zitten, met aansluitend een @work-programma.

Verder werkten we ook nog aan vroegtijdige begeleiding van ex-gedetineerden, activeerden we alleenstaande ouders, ontwikkelden we gesubsidieerde banen voor senioren en werkten we aan de programma's **Meedoen en Erbij horen**.

Samenwerking in het armoedepact

De organisaties van het armoedepact raken steeds meer met elkaar in gesprek. Met verschillende activiteiten en voorlichtingsmiddelen brengen we de ondersteuningsmogelijkheden onder de aandacht van de doelgroepen. Het resultaat daarvan is minder groot dan we hadden verwacht. Het aantal aanvragen voor bijdragen voor sport- en cultuuractiviteiten is wel flink toegenomen, maar het is nog te vroeg om algemene conclusies te trekken over de effecten van het armoedepact. Dat willen we in het najaar van 2009 doen.

ECONOMIE

Meer bedrijven en meer banen

Het aantal bedrijfsvestigingen en starters in Groningen neemt nog steeds toe. In 2008 is ook de werkgelegenheid opnieuw toegenomen en de werkloosheid verder gedaald. Op 31 december 2008 hadden we 132.373 banen. Daarmee hebben we het gestelde doel van 129.500 arbeidsplaatsen in 2010 nu al ruim gehaald. In de speerpuntsectoren groeide de werkgelegenheid in de periode 2004-2008 boven gemiddeld (5,9% ten opzichte van 3,4% gemiddeld).

Bedrijventerrein Westpoort in gebruik

In 2008 vestigde zich het eerste bedrijf op Westpoort. Op dit nieuwe bedrijventerrein besteedden we met een duurzaamheidsplan en parkmanagement nadrukkelijk aandacht aan duurzaamheid. Westpoort krijgt een eigen aansluiting op de A7; het nieuwe viaduct is in juni 2009 klaar, waarna de aansluiting in de loop van 2010 in gebruik genomen kan worden. De nieuwe brug over het Hoendiep is in april 2009 gereed.

Ondernemerstrefpunt van start

In november 2008 verrichtte toenmalig staatssecretaris Aboutaleb de officiële opening van het Ondernemerstrefpunt. Het Ondernemerstrefpunt speelt een belangrijke rol in ons beleid onderwijs-arbeidsmarkt. In 2008 zijn reeds 17 vragen van het bedrijfsleven ingevuld, variërend van opdrachten voor vmbo-ers tot academici.

City of talent

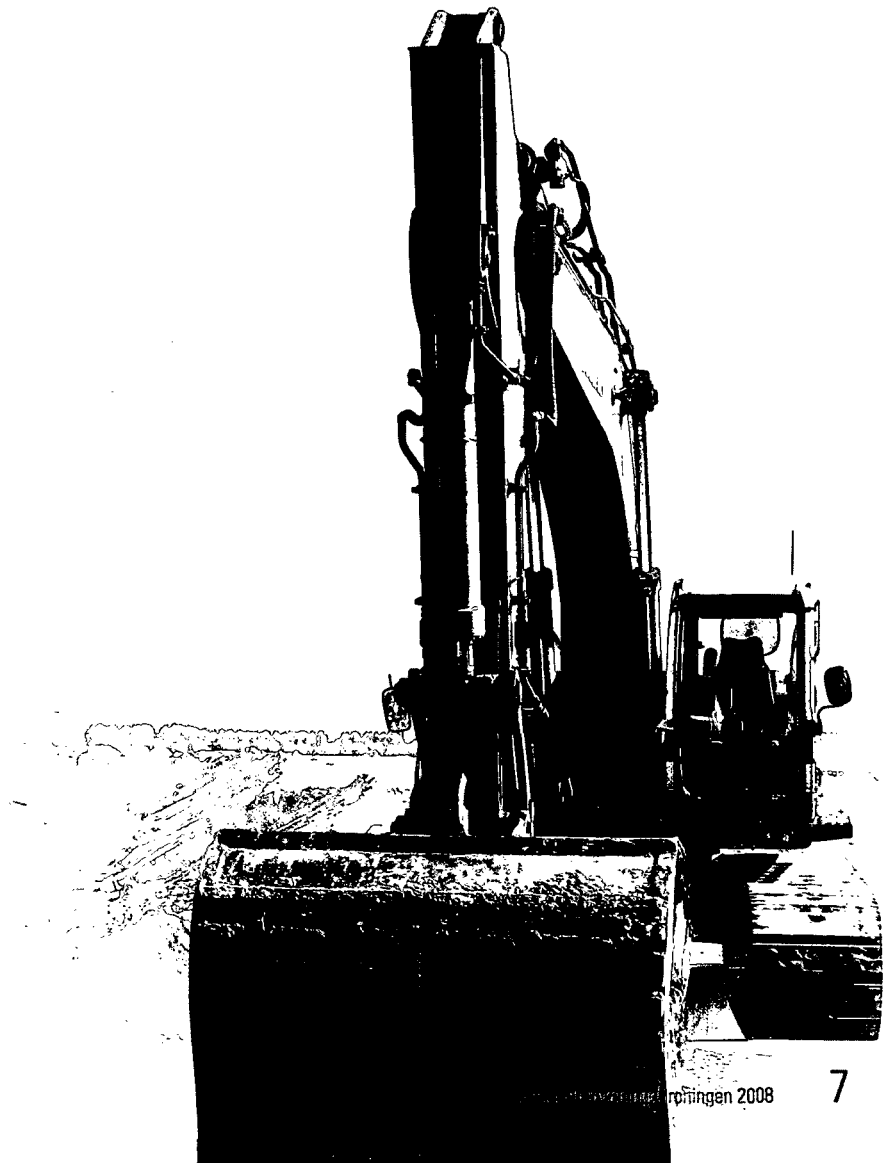
In januari lanceerden we met onze partners van het Akkoord van Groningen de gezamenlijke kenniscampagne *City of Talent*, waarmee we Groningen als studie- en kennisstad promoten. Onderdeel van de campagne is een internet-portal: www.cityoftalent.nl. We willen ook graag dat jonge mensen die hier hun talent ontwikkeld hebben, in Groningen ruimte krijgen er iets mee te doen! Daarop zijn onze 'activiteiten voor high potentials' gericht. In 2008 hebben we meegewerkt aan de oprichting van de Economic Talent Board en het Center of Entrepreneurship.

Creatief en ondernemend in het Ebbingekwartier

We willen de creatieve sector versterken. Onze plannen voor het Ebbingekwartier spelen daarbij een belangrijke rol. In het Ebbingekwartier hebben we in 2008 twee manifestaties gehouden: Ebbinge Gist 1 en 2. Onder enthousiaste begeleiding van een kwartiermaker zijn verschillende partijen met elkaar in contact gebracht en samenwerkingsverbanden geïnitieerd. Voor een aantal projecten lopen subsidieaanvragen, voor andere zijn inmiddels bouwaanvragen ingediend. Eind 2008 is de Verbindingsploeg aan de slag gegaan, waarin onderwijs, ondernemers, creatieven, vastgoedpartijen en overheid samenwerken aan de creatieve ontwikkelingen in het Ebbingekwartier.

Groningen internationaal

In 2008 hebben we ons met name gericht op het aanhalen van internationale contacten in Noord-Oost Europa, de stedenbanden San Carlos en Moermansk en de zusterrelatie met Tianjin in China. Er waren (handels)missies naar Denemarken, Tallinn, Rusland en Noorwegen. In China namen we deel aan het World Economic Forum. Ook ontvingen we delegaties in Groningen, uit Rusland, Nicaragua, Syrië en uit de Duitse partnersteden. De Russische ondernemers zijn in contact gebracht met Groningse ondernemers en hebben deelgenomen aan de Noordelijke Promotiedagen. In Hamburg heeft de gemeente Groningen van april 2008 tot mei 2009 kantooruimte gehuurd in een verzamelgebouw voor jonge ondernemingen in de gaming-industrie. Ook ontvingen we gasten uit Tianjin, China, voor een intensief uitwisselingsprogramma. De relaties met de Duitse steden Oldenburg en Bremen zijn verder versterkt. Naast deze individuele stedenrelaties hebben we deelgenomen aan een aantal Europese samenwerkingsprojecten waarvoor Europese subsidie is ontvangen.

VERKEER & VERVOER

Groningers op de fiets

Net als in voorgaande jaren hebben we in 2008 gewerkt aan een nog fietsvriendelijker stad. Onder meer door fietspaden te asfalteren, nieuwe fietsroutes en -bruggen aan te leggen en verkeerslichten fietsvriendelijker af te stellen. Wie fietst, wil zijn fiets ook veilig kunnen stallen. Daarom hebben we besloten dat de bewaakte fietsstallingen in de binnenstad in het vervolg gratis zijn. De bewaakte stallingen bij Kardingene en Paddepoel zijn weer open, voorlopig gratis. Bij studentenhuizen plaatsten we op verzoek kosteloos fietsenrekken. In 2008 in totaal zo'n 1.000 stuks.

Tram terug in de stad

In mei 2008 presenteerden we de tracé-voorstellen voor de eerste tramlijn in de stad. De tram maakt deel uit van een integraal regionaal OV-systeem, dat we samen met onze partners in de Regio Groningen-Assen ontwikkelen. Bevolking en ondernemers reageerden overwegend positief op de tram. In de tweede helft van 2008 heeft het projectbureau Regiotram mede op basis van de reacties uit de Groninger samenleving een definitief tracé-voorstel uitgewerkt. Dat is in maart gepresenteerd. Met de provincie hebben we afspraken gemaakt over de financiering en de verdeling van de risico's.

Veilig naar school

In 2008 werkten we aan onze plannen om de omgevingen van alle basisscholen in de stad verkeersveilig te maken. Dat doen we met een combinatie van maatregelen: (her)inrichting, voorlichting en een stopverbod voor de ingang van de school. Het pakket maatregelen ontwikkelen we in samenwerking met het schoolteam, ouders en omwonenden. Bij de eerste scholen waar de maatregelen zijn uitgevoerd, zijn de ervaringen positief.

Toegankelijke bushaltes

Vooraf voor ouderen, gehandicapten en ouders met kindwagens die met de bus reizen, kan het in- en uitstappen lastig zijn. Daarom gaan we de komende jaren 420 van de in totaal 650 bushaltes in de gemeente toegankelijker maken. Inmiddels zijn al zo'n 50 haltes aan o.a. de Munnekeholm, het Zuiderdiep en de Grote Markt aangepast.

Oostelijke en Noordelijke ringweg

In 2008 is de reconstructie knoop Noordelijke Ringweg/Westelijke Ringweg/Reitdiep gereed gekomen. Voor het ongelijkvloers maken van de Oostelijke Ringweg zijn de plannen aan uw raad voorgelegd. Met de aansluiting Bedumerweg/ Noordzeebrug gaan we eind van dit jaar aan de slag, na een periode van stilstand als gevolg van onteigeningsprocedures.

Toekomstvaste oplossing voor Zuidelijke Ringweg

Door het afblazen van de Zuiderzeelijn is er extra geld beschikbaar voor het oplossen van de knelpunten op de Zuidelijke Ringweg. We kunnen nu aan de slag met een toekomstvaste oplossing, waarmee we de kwaliteit van het omliggende stedelijke gebied behouden of liever nog verbeteren. In 2008 en in de eerste maanden van dit jaar hebben we diverse varianten onderzocht en voorlopig uitgewerkt. In april en mei 2009 leggen we ze voor aan de Stad, waarna we in de zomer willen kiezen welke variant verder wordt uitgewerkt in een planstudie.

Drukte op de P+R-terreinen

In 2008 namen we nieuwe P+R-terreinen bij de Euroborg en in Haren (bij de af/oprit naar de A7) in gebruik. Het gebruik overtreft de verwachtingen, vooral het terrein in Haren staat regelmatig helemaal vol! De werkzaamheden voor het P+R-terrein Hoogkerk zijn in 2008 na jarenlange, soms moeizame, voorbereiding begonnen. Voor wie toch nog met de auto de binnenstad in wil of moet, is er met de opening van de Boterdiep-garage meer plek gekomen. De werkzaamheden aan het Damsterdiep zijn weer hervat. We verwachten dat die garage in 2011 in gebruik genomen kan worden.

LEEFOMGEVING EN VEILIGHEID

Burgers tevreden over onderhoud

Net als in voorgaande jaren waren de bewoners en bezoekers in 2008 tevreden over het onderhoud van de stad (gemiddeld rapportcijfer: een 7,4). Deze gelijke score aan 2006 haalden we met minder budget. Het is dus een mooi resultaat. Het gemiddelde wordt wat gedrukt door de lagere score op trottoirs, waar de laatste jaren nogal eens (te) veel onkruid groeit. Dit heeft zijn oorzaak in de warmere en langere zomers en onze keuze om geen gif te gebruiken, waardoor het moeilijk is het onkruid ook in de wortel te bestrijden.

De eigen omgeving Schoon Heel en Veilig

In ons project "Schoon, Heel, Veilig" (SHV), proberen we steeds meer plaats te geven aan bewonersinitiatieven en –participatie. In 2008 hebben we daar in diverse wijken en buurten goede resultaten mee behaald. De bewoners zijn over het algemeen enthousiast en de pers toont veel belangstelling. Onze conclusie is dat we met deze aanpak, waarmee we de betrokkenheid bij de eigen leefomgeving vergroten, op de goede weg zitten.

Meer dan 500 evenementen!

In Groningen is altijd wat te doen! In 2008 zijn er 458 kleine evenementen en 45 grote evenementen georganiseerd, een stijging van meer dan 22% ten opzichte van 2007. De top-10 van de spraakmakendste evenementen in 2008 was zeer gevarieerd: Go China, Koninginnedag, Meikermis, City Moves, City Dance, Keiweek, Noorderzon, Uit Groningen, 4 Mijl en de Kerstparade. Een aantal hiervan werd voor het eerst in Groningen georganiseerd. Ook bijzonder was de opvoering van de opera La Traviata op de Vismarkt in juni.

Extra bomen in de binnenstad

In de begroting 2008 was afgesproken in de binnenstad circa 50 bomen bij te planten. In de binnenstad liggen veel kabels en leidingen en ook zijn de groeicondities voor bomen niet overal goed genoeg. Het was een gepuzzel om goede plekken te vinden, maar in overleg met omwonenden zijn we daar in 2008 prima in geslaagd. In de eerste maanden van 2009 zijn 48 forse bomen van diverse soorten binnen de Diepenring geplant.

WOONKLIMAAT

184.500 Stadgers

Op 1 januari 2009 had Groningen 184.500 inwoners. Dat is al meer dan we in 2010 wilden bereiken (183.000).

Ruim 1300 nieuwe woningen

In 2008 zijn in Groningen 1332 woningen opgeleverd, een record sinds 1997. De hoge productie is gehaald mede dankzij de nauwe samenwerking met de corporaties, met beter gestroomlijnde procedures. Verder heeft ook de inzet van het 'aanjaagteam' (een gestructureerd overleg van de meest betrokken ambtenaren en de wethouder) goed gewerkt. Bijna 90 procent van de nieuwe huizen is gebouwd in de bestaande stad. We noemen hier de gedeeltelijke oplevering van Ciboga schots 3 (Trezoor), de 204 studio's aan de Antillenstraat, de eerste 46 woningen in het Europapark (Frontier), de 137 appartementen in het Dinkelpark en de eerste 21 woningen op Helpermaar. In de uitleggebieden waren de belangrijkste opleveringen Kliefdiep, Reitdiep-haven en Ter Borch.

1900 woningen in aanbouw

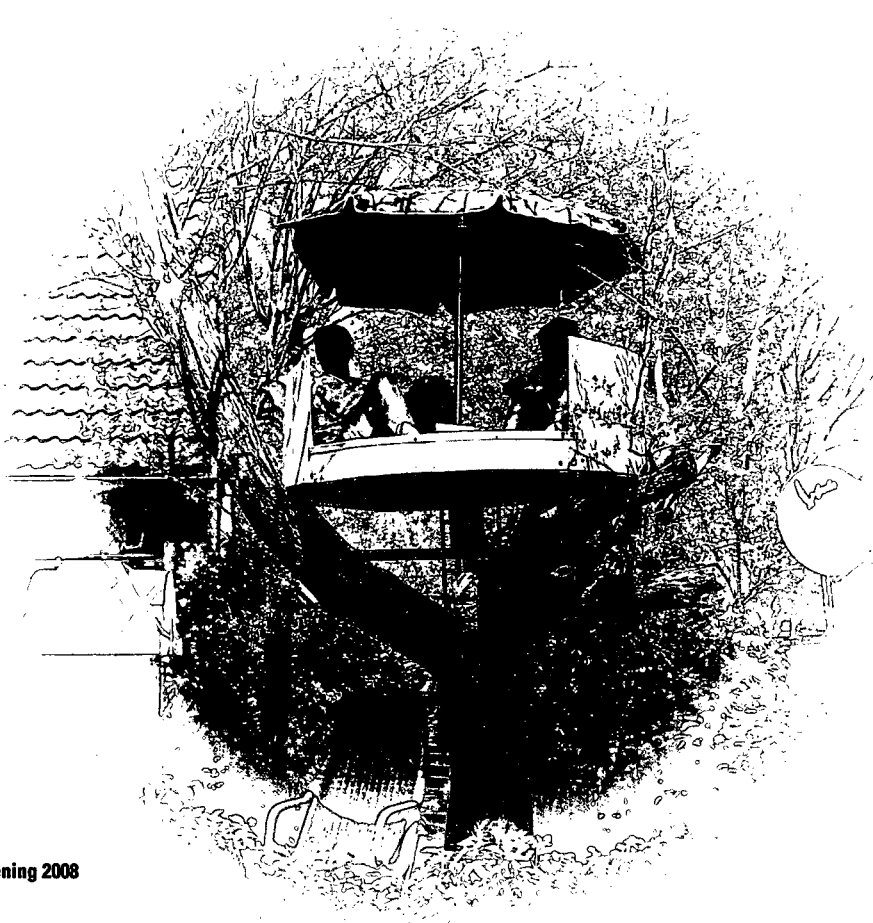
Eind 2008 waren er 1900 woningen in aanbouw. Markante projecten zijn de Abel Tasmantoren aan het Eemskanaal en de woningen en appartementen op de Kop van Oost.

Veel sociale huur...

Van de 1332 nieuw woningen in 2008 waren er 569 sociale huurwoningen: in de Korrewegbuurt (waaronder studio's aan de Antillenstraat), in Corpus den Hoorn (De Confiance) en in Hoogkerk/Kliefdiep. In 2007 en 2008 samen zijn 857 sociale huurwoningen gerealiseerd. Daarmee liggen we voor op ons doel van 1050 nieuwe sociale huurwoningen in 2010.

... en ook voor ouderen

In 2008 zijn bijna 600 woningen gebouwd die voor ouderen geschikt zijn. Een aantal van deze projecten maken expliciet deel uit van het programma Zorgen voor Morgen (De Confiance, de Maartenshof, de Veldspaatflat en de Gabriëflat in Hoogkerk). Daarnaast zijn er aantrekkelijke appartementencomplexen voor zelfstandig wonende ouderen opgeleverd (Dinkelpark, Herepoort en de Victorie aan het Overwinningsplein).

DUURZAAMHEID

CO₂-uitstoot vermijden; meer groene stroom

Dankzij de projecten uit ons Jaarprogramma Duurzaamste stad 2008 en initiatieven van derden is in 2008 de uitstoot van ruim 32.000 ton CO₂ vermeden. Dit is een besparing van ongeveer 2 % van de totale uitstoot. Wel is de totale CO₂-uitstoot van de stad dit jaar licht gestegen naar 1,5 miljoen ton CO₂. Door de vergistinginstallatie van de Vagron is de productie van groene stroom de afgelopen jaren verdubbeld tot 0,7% van het totale energieverbruik (i.c. gas en elektriciteit) in de stad.

Zuinig met energie

In 2008 zijn we, in samenwerking met de belangenverenigingen, overgegaan op energiezuinige LED-feestverlichting in de binnenstad. Flinkke energiebesparingen realiseerden we op sportcentrum Kardinge, in zwembad De Parrel en het Helperbad en door het dimmen van de openbare verlichting; in de gehele stad zijn in 2008 zo'n 2.500 lichtmasten gedimd.

Energiebesparing bij huishoudens met lage inkomens

Via het project 'Energie Beter' hebben in Groningen zo'n 6.000 huishoudens met een lager inkomen een energiebox en energieadviezen ontvangen. Waar mogelijk zijn maatregelen uitgevoerd. In dit project zijn werkzoekenden/ bijstandsgerechtigden opgeleid tot energieadviseur. Al achttien deelnemers hebben zo een reguliere baan gevonden.

Ecologisch beheer wegbermen

De wegbermen in de stad vormen met elkaar een groot groen gebied. We beheren de wegbermen steeds meer ecologisch. In 2008 is het areaal ecologisch beheerde bermen met 1.000 hectare uitgebreid.

Nieuwe Groenstructuurvisie

Water en groen zijn belangrijk voor de kwaliteit van ons woon- en werkmilieu. Daarom willen de 'groenblauwe-structuur' in de stad versterken. Daarbij willen we nadrukkelijk de bewoners en gebruikers betrekken. In 2008 hebben we een nieuw Groenstructuurplan en een Waterplan gemaakt, waarin we onze ambities uiteenzetten.

Duurzaamste ondernemer 2008

In 2008 organiseerden we voor de tweede keer de verkiezing 'Duurzaamste ondernemer in de gemeente Groningen'. Op 5 maart 2009 werd Citeq BV Biologics, een bedrijf dat gespecialiseerd is in vaccins tegen allergie, door de jury uitgeroepen tot winnaar. Bonbonatelier Schlaman kreeg de aanmoedigingsprijs. Citeq BV Biologics kreeg de eerste prijs vanwege de gerealiseerde forse energiebesparing met innovatieve toepassing van aardwarmte zonder tussenkomst van een extra energieverbruikende warmtepomp.

En verder...

Ons programma 'Duurzaamste stad' bevat veel meer acties en maatregelen dan we hier kunnen vermelden. Voor meer informatie verwijzen we naar onze speciale website: www.duurzaamstestad.nl

ONDERWIJS EN JEUGD

Bestrijding van taal- en onderwijsachterstanden

In ons Integraal jeugdbeleid hebben we in 2008 veel aandacht besteed aan de bestrijding van taal- en onderwijsachterstanden. Dat deden we met een specifiek programma voor vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) gericht op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven en professionalisering van de beroepskrachten. In 2008 is het aantal peuterspeelzalen, kinderdagverblijven en basisscholen dat meedoet aanzienlijk verhoogd, waardoor we meer doelgroepkinderen bereiken.

Centra voor Jeugd en gezin (CJG)

Vanaf september 2007 zijn er zes Centra voor Jeugd en Gezin in ontwikkeling in de volgende wijken: Beijum, Indische buurt/De Hoogte, Oosterpark, Paddepoel/Selwerd/Tuinwijk, Vinkhuizen en Lewenborg. De laatste twee zijn in 2008 van start gegaan. Via de CJG's willen we ondersteuning en advies bieden afgestemd op de vraag van de ouders: lichte begeleiding aan een breed publiek en intensieve ondersteuning aan gezinnen die dat nodig hebben. De Groningse CJG's voldoen volgens de minister aan het landelijke referentiemodel. In 2008 hebben we gewerkt aan de verdere inrichting van CJG's. Ook hebben we met de andere Groningse gemeenten en de provincie afspraken gemaakt over samenwerking en verantwoordelijkheden.

Vaker buiten spelen

Het is belangrijk dat kinderen buiten spelen. Om dit te bevorderen is vorig jaar één miljoen euro ter beschikking gesteld (500 duizend euro in 2008 en in 2009). In december 2008 is het uitvoeringsplan Speelruimtebeleid 2008 en 2009 door de raad vastgesteld, met concrete plannen voor diverse buurtspel- en sportvoorzieningen. De plannen zijn gemaakt in overleg met de buurtbewoners, speeltuinverenigingen en scholen. In 2009 start de uitvoering.

Opnieuw minder voortijdig schoolverlaters

In 2008 zijn we er opnieuw in geslaagd het aantal voortijdig schoolverlaters terug te brengen. Dat danken we mede aan de aanstelling en inzet van onze preventiemedewerkers, die op vier locaties van het Alfa-college en het Noorderpoortcollege actief zijn. Onze doelstelling met betrekking tot het voortijdig schoolverlaten is in 2008 ruimschoots gehaald. Het percentage is gedaald van 3,9% in 2007 naar 2,7% in 2008.

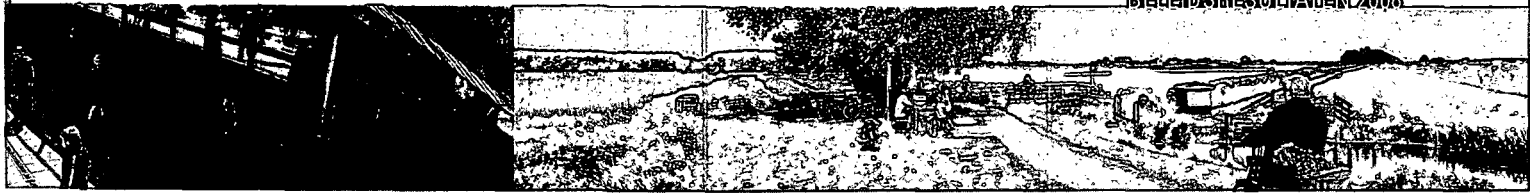
Nieuwbouw VMBO Noordoost

In januari 2008 is het stedenbouwkundig plan voor de nieuwbouw VMBO-Noordoost vastgesteld. Daarna zijn, in samenwerking met de schoolbesturen en FC Lewenborg de architectonische ontwerpen voor de school en het sportgebouw gemaakt. In de tussentijd zijn de twee kunstgrasvelden aangelegd. In het najaar zijn ze in gebruik genomen.

Verzelfstandiging Openbaar onderwijs

In 2008 is de discussie over de toekomst van het Openbaar Onderwijs in de stad Groningen afgerond. Na verschillende constructieve debatten in de stad met ouders, leerlingen, directies, (gemeenschappelijke) medezeggenschapsraden en raadsleden heeft dit ertoe geleid dat de raad in september 2008 heeft besloten om het openbaar onderwijs te verzelfstandigen. Op 1 januari 2010 zal de Stichting Openbaar Onderwijs Stad Groningen van start gaan.

WELZIJN EN ZORG

Dwarsverbanden in vitale buurten

Ons programma 'Vitale buurten' is gericht op afstemming en het leggen van dwarsverbanden tussen alle welzijns- en zorgactiviteiten in de buurt. We richten ons daarbij op de veertien prioritaire wijken. Via het Lokaal Akkoord leveren ook de corporaties belangrijke bijdragen. Enkele belangrijke projecten in 2008:

- Het vergroten bewonersinbreng in Selwerd via de dialoogmethode
- Uitbreiding van het aantal klankbordgroepen onder ouderen.

Vrijwilligersbeleid en mantelzorg

In 2008 hebben we een collectieve verzekering voor vrijwilligers afgesloten. Ook is er een digitaal handboek voor vrijwilligers ontwikkeld. Ons Mantelzorgbeleid is relatief nieuw. In 2008 richtten we de Werkplaats Mantelzorg op, waarin de zorgaanbieders samenwerken en ervaringen uitwisselen.

Wijkservicegebieden in zes wijken

In 2008 hebben we in samenwerking met bewoners en corporaties in zes wijkvernieuwingswijken wijkservicegebieden gerealiseerd (Corpus den Hoorn, De Wijert, Vinkhuizen, Paddepoel, Hoogkerk en Oosterpark). In de wijkservicegebieden worden de functies van de verschillende aanbieders van welzijn, wonen en zorg in samenhang aangeboden.

STIPS leveren waardevolle bijdrage

In 2008 hebben we de STIPs (steun- en informatiepunt) geëvalueerd. Daaruit bleek dat de STIPs nuttig en waardevol zijn. Daarom is besloten om ze ook in de andere wijkservicegebieden te implementeren, en ze samen met de bewoners verder te ontwikkelen.

Gezinnen met problemen

In 2008 hebben we op verschillende manieren en langs verschillende wegen aandacht geschonken aan gezinnen met (opvoedings)problemen. Met de ontwikkeling van de Centra voor Jeugd en Gezin, de spil in de zorg voor de jeugd, hebben we op dit terrein belangrijke stappen gezet. De CJG's verzorgen signalering, advies en informatieverstrekking aan ouders, jongeren en hulpverleners, er zijn spreekuren en het outreachend werken is verder vormgegeven. Ook is er een proef met een opvoedingondersteuningsprogramma (Triple P) gestart. Het is nog te vroeg om te beoordelen in hoeverre we daadwerkelijk voorkomen dat opvoedingsvragen leiden tot ernstiger problemen. Wel concluderen we dat er toegankelijke plekken zijn bijgekomen waar gezinnen terecht kunnen met vragen en problemen.

Vlotte procedures

Wanneer mensen zorg en/of voorzieningen aanvragen, hebben ze die meestal op korte termijn ook daadwerkelijk nodig. Met diverse ketenpartners en leveranciers hebben we afspraken gemaakt over eenvoudiger administraties en vlottere procedures. Zo hebben we met het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) afgesproken om gecombineerde aanvragen AWBZ/WMO op één plek in behandeling te nemen. Eenvoudige aanvragen worden direct door consulenten afgehandeld, zonder tussenkomst van het indicatieorgaan. Hierdoor zijn de afhandelingstermijnen aanzienlijk verkort. Verder hebben we ervoor gezorgd dat de Stadlers nu ook bij andere loketten van de gemeente informatie kunnen krijgen over wonen, welzijn en zorg.

Tevredenheid over Huishoudelijke Verzorging

Samen met de adviesorganen hebben we in 2008 het eerste jaar Huishoudelijke Verzorging geëvalueerd. 95% van de cliënten was tevreden over de manier waarop de aanvraag in behandeling is genomen. De termijn van aanvraag tot en met besluit was gemiddeld drie weken (wettelijk maximaal 8 weken). In het voorjaar hebben we meegedaan aan het landelijke cliënttevredenheidsonderzoek over de herindicaties voor Huishoudelijke Verzorging. De cliënten geven onze dienstverlening een hoog cijfer: gemiddeld 8,3. Op de meeste onderdelen van het onderzoek scoren we boven de landelijke gemiddelden. De herindicaties ronden we in 2009 af.

GEZONDHEID

Meer bewegen, minder wegen

Ook in Groningen neemt het aantal mensen met overgewicht toe. Daar proberen we wat aan te doen, in het bijzonder bij de jeugd in de prioritaire wijken. De medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) meten en wegen jaarlijks de leerlingen in de groepen 2 en 6 van het Basisonderwijs en in de 2e klas van het Voortgezet Onderwijs. Als dat nodig is, krijgen ouders en kinderen (gespecialiseerde) begeleiding bij het aanpassen van hun leefstijl. Een van de doorverwijsmogelijkheden is Bslim Kids, een speciaal bewegingsprogramma voor kinderen van 8-12 jaar met (dreigend) overgewicht en/of een ongezonde leefstijl. Bslim Kids bieden we aan in negen wijken.

Knip uit de jeugdgezondheidszorg

Eind 2007 zijn we begonnen met de organisatorische integratie van de Stichting Jeugdgezondheidszorg Groningen (0-4 jaar) en de GGD (4-19 jaar). In 2008 is hier constructief aan gewerkt. Op 1 januari 2009 was de integratie een feit. De circa 200 JGZ-medewerkers zijn overgegaan naar de gemeente Groningen. Daarmee is de lang bestaande knip uit de gezondheidszorg voor 0-19 jarigen gehaald en de continuïteit van zorg beter geborgd.

SPORT

Meer sportaccommodaties, meer tevreden gebruikers

In 2008 hebben we veel nieuwe sportvoorzieningen gerealiseerd en bestaande gerenoveerd. We noemen de nieuwe kunstgrasvelden op de sportparken Hoogkerk, Lewenborg (twee velden), Coendersborg en Stadspark; het nieuwe korfbalveld op sportpark De Wijert, de renovatie van sporthal Vinkhuizen en zwembad De Parrel. Onze medewerkers in de sportaccommodaties krijgen trainingen in klachtgerichtheid. Niet zonder resultaat: het aantal klachten over Kardinges is met de helft verminderd (van 76 in 2006 tot 38 in 2008).

CULTUUR

Topjaar Groninger Museum

Voor het museum was 2008 een topjaar wat betreft het aantal bezoekers. Ruim 256 duizend mensen bezochten de tentoonstellingen Russische Sprookjes, Go China! Assen-Groningen en Waterhouse.

Groninger Forum

In 2008 zijn de plannen voor het Groninger Forum nader uitgewerkt. Door het Groninger Forum is een voorlopig bedrijfsplan met een exploitatieopzet ontwikkeld. Het organisatie- en besturingsmodel van het Forum is verder ontwikkeld. In 2008 organiseerde het Forum de zeer druk bezochte Election Night (presidentsverkiezingen in de VS) in de Stadsschouwburg en het festival Viva la focus, waarin negen gemeenteraadsleden met mobiele telefoons een film maakten over de stad en haar inwoners. De film ging op 11 april in première in bioscoop Images op het allereerste Dutch Mobile Film Festival.

Twee bijzondere verjaardagen

In 2008 bestond de Muziekschool 150 en de Stadsschouwburg 125 jaar. Beide verjaardagen werden passend gevierd. De Muziekschool deed dat met een projectweek en een slotuitvoering op het Waagplein. De Stadsschouwburg vierde het 125 jarig bestaan met een aansprekende programmering (met onder andere Sascha Walz, Grande dames) en een 24-uurs cabaretmarathon.

Jongeren(pop)cultuur

Cultuur is voor iedereen. Met ons Actieplan Cultuurbereik richten we ons specifiek op VMBO-jongeren. Vanuit het actieplan subsidieerden we Groverpop, dat 2008 actief is geweest met o.a. Noorderslag/Eurosonic, Slag van Groverpop, Bevrijdingsfestival, Noordschok, Groninger Popprijs, samenwerking met de Kunstbende en de Popschool, PopNL Awards, Noorderzon en fysieke ondersteuning aan muzikanten, bands en festivals. Ook hebben we via het Actieplan Cultuurbereik in 2008 subsidie gegeven aan Yet set/All stars, Music and Fun, New Attraction, Noorderbattle, Kunstbende en het Jonge Hartenfestival.

INTEGRATIE**Verkleinen taalachterstand**

Een speerpunt in ons integratiebeleid is het verbeteren van de positie van migranten op de arbeidsmarkt. Daarvoor is het belangrijk dat de nieuwkomer in Groningen onze taal voldoende beheerst. Nieuwkomers onder de 18 jaar die het Nederlands niet goed beheersen, kunnen gebruik maken van speciale voorzieningen in het basis- en voortgezet onderwijs, de zogenaamde prisma- en schakelgroepen (onderdeel van het Integraal Jeugdprogramma). Voor analfabete allochtonen organiseerden we in 2008 laagdrempelige wijkgerichte alfabetiseringstrajecten. Voor hoger opgeleide nieuwkomers die het Nederlands onvoldoende beheersen subsidiëren we 16 plaatsen in het voorbereidend jaar hoger onderwijs.

STAD & STADHUIS**Tien belangrijkste producten bij alle loketten**

De gemeentelijke organisatie is opgedeeld in 'diensten', die in Groningen allemaal op een andere plek in de stad zitten! Voor de burger is dat niet handig. In het kader van de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening hebben we daarom besloten dat de belangrijkste producten van de gemeente op alle locaties beschikbaar moeten zijn. In 2008 zijn we met diensten DIA, HVD, ROEZ en SOZawe gestart met een pilot. Bij onze loketten aan de Kreupelstraat, het Hanzeplein, het Gedempte Zuiderdiep, de Eendrachtsskade en de Zaagmuldersweg zijn vanaf oktober 2008 onze tien belangrijkste producten verkrijgbaar:

1. Aanvragen Stadspas (B en C kaart)
2. Aanvragen uittreksel GBA
3. Aanvragen Bezoekerspas
4. Aanvragen Huisvuilpas
5. Afspraak maken reizigersadvies
6. Afspraak maken inzage bouwdoos
7. Doorgeven verhuizing
8. Aanmelden grofvuil
9. Melding Beheer en Verkeer
10. Melding Overlast en Zorg

BEDRIJFSVOERING

Medewerkers

Eind 2008 telde de gemeente 2962 fte's (full-time equivalenten). In 2008 nam de formatie bij de gemeente Groningen toe met 112 fte's. De toename van de formatie is grotendeels een gevolg van uitbreiding van onze wettelijke taken (inburgering, duurzaamheid), onze sterkere inzet op regionale samenwerking (hulpverleningsdienst) en de versterking van onze centrale inkooporganisatie. Overigens is niet de volledige formatie ook daadwerkelijk ingevuld (door ziekte of omdat sommige vacatures moeilijk vervulbaar zijn). Als het nodig is werken we dan met inhuurpersoneel.

We streven naar een evenwichtige opbouw van ons medewerkersbestand. Daarom besteden we onder andere extra aandacht aan de instroom van jongeren en vrouwen. Bij de nieuwe medewerkers is het aandeel jongeren onder de 30 jaar verdubbeld t.o.v. 2003. Eind 2008 was 41,8% van onze medewerkers vrouw, in de hogere functies was dat 25,7%. Ook deze percentages zijn de laatste jaren gestegen.

Inkoop

In 2008 hebben we gewerkt aan de professionalisering van de gemeentelijke inkooporganisatie. Dat was nodig omdat we efficiënt en scherp willen inkopen en omdat we moeten voldoen aan (nieuwe) wettelijke eisen (aanbestedingen).

Samenwerking met Ten Boer

2008 was het tweede jaar waarin onze ambtelijke organisatie ook werkt voor de gemeente Ten Boer. De meeste medewerkers van de gemeente Ten Boer zijn hiertoe in 2008 bij de gemeente Groningen in dienst gekomen. In beide gemeenten is grote tevredenheid over de (samen)werking. Eind 2008 is de beschrijving van de afstemmingsprocessen tussen beide gemeenten afgerond, vastgelegd in een borgingssysteem en vastgesteld. Hiermee is de basis gelegd voor de certificering van ons samenwerkingsmodel. Dat gebeurt in 2009. Afgesproken is dat we na drie jaar - dus na 2009 - de financiële aspecten van de samenwerking gezamenlijk evalueren.

FINANCIËN

In dit laatste hoofdstuk informeren wij u beknopt over de inkomsten en uitgaven van de gemeente in 2008. De rekening 2008 sluiten we af met een voordelig saldo van 42,2 miljoen euro. Hieronder leest u waaraan dat resultaat te danken is en wat we ermee willen doen.

Inkomsten en uitgaven

Bedragen in euro's	Rekening	Begroting	Rekening
	2007	2008	2008
Totaal uitgaven (excl. Investeringsen RO/EZ)	828.838.000	851.088.000	845.314.000
Totaal uitgaven per inwoner	4.536	4.651	4.583
Investeringsen (excl. grondexploitatie)	58.116.000	49.688.000	63.223.000
Investeringsen per inwoner	318	272	342
Opbrengst gemeentelijke belastingen	44.378.000	44.823.000	45.770.000
Opbrengst gemeentelijke belastingen per inwoner	243	245	248
Algemene Uitkering Gemeentefonds	216.493.000	224.044.000	233.429.000
Algemene Uitkering Gemeentefonds per inwoner	1.185	1.224	1.266

Voordelig saldo

De rekening 2008 sluiten we af met een voordelig saldo van 42,2 miljoen euro. Het voordelige saldo is uit te splitsen in concern, dienst en bijzonder resultaat.

Bedragen in miljoenen euro's	
I Concernresultaat	27,4
II Dienstre resultaat	0,8
III Bijzonder resultaat	14,1
Totaal	42,2

Hieronder een toelichting op hoofdlijnen. Uitgebreide toelichtingen zijn te vinden in de rekening zelf.

Concernresultaat

Bedragen in miljoenen euro's	
Nog niet besteed geld voor nieuw beleid	10,8
Algemene uitkering Rijk	2,2
Dividend ESSENT / Afschrijving ESSENT	5,4
Financieringsfunctie	1,5
OZB opbrengst	0,6
Slot- en nacalculaties	2,8
Rente reserves en voorzieningen / exploitatierekeningen	2,0
Exploitatie Preadiussingel, gebouw Natuurmuseum	-1,0
Diverse kleine voordelen	3,1
Totaal concernresultaat	27,4

Nog niet besteed geld voor nieuw beleid

In de begroting reserveren we elk jaar geld voor nieuw beleid. In de praktijk blijkt het niet altijd nauwkeurig te voorspellen wanneer het geld daadwerkelijk uitgegeven wordt. In 2008 is 10,8 miljoen euro nieuw beleid geld niet besteed.

Algemene Uitkering van het Rijk

We hebben een hogere Algemene Uitkering van het Rijk ontvangen. Dit voordeel bestaat uit de uitkering over de jaren 2006 en 2007, landelijke en plaatselijke volume ontwikkelingen en integratie uitkeringen.

Dividend van Essent

Als aandeelhouder ontvangt de gemeente elk jaar dividend van Essent. In 2008 keerde Essent een extra dividend uit. In totaal ontvingen we 10,7 miljoen euro van Essent; dat was 5,4 miljoen meer dan begroot.

Dienstresultaten

De financiële resultaten in beleidsuitvoering komen in de rekening tot uitdrukking in de dienstresultaten en in 'bijzondere resultaten' (zie verderop). Resultaten in de beleidsuitvoering ontstaan doordat ten opzichte van de begroting de kosten en/of de uitgaven meevallen.

Bedragen in miljoenen euro's

BSD	0,2
Concerttreasury	0,1
DIA	-0,4
DSW	-
HVD	-0,1
MD	0,5
OCSW	2,1
RO/EZ	1,5
SOZAWE	-3,1
Subtotaal Dienstresultaten	0,8

De grootste afwijkingen zien we bij OCSW, RO/EZ en SOZAWE. Bij OCSW gaat het om voordelen bij de onderwijshuisvesting. Bij RO/EZ ontstaat het voordeel door de goed gevulde opdrachtenportefeuille. Het nadeel bij SOZAWE ontstaat o.a. doordat het aantal bijstandsuitkeringen minder is gedaald dan verwacht en doordat de gemiddelde uitkering hoger was.

Bijzondere resultaten

De 'bijzondere resultaten' gaan over beleidsonderwerpen waarvan de raad bij eerdere gelegenheden heeft besloten dat eventuele positieve resultaten in principe beschikbaar dienen te blijven voor het oorspronkelijke doel.

Bedragen in miljoenen euro's

Centrale ICT Organisatie (CIO)	1,0
WMO WVG/HV	1,6
Grondzaken	2,0
Onderhoud Stadsbeheer	1,4
Volkshuisvesting	3,6
Bouwleges	2,8
Parkeren	0,7
Afvalstoffenheffing	0,9
Overig	0,1
Subtotaal Bijzondere resultaten	14,1

De grootste bedragen zien we bij WMO, Stadsbeheer en Volkshuisvesting. Het voordeel op WMO WVG/HV is een gevolg van lagere kosten voor collectief vervoer en lagere kosten bij het verstrekken van rolstoelen. Het voordeel bij Stadsbeheer heeft er mee te maken dat we voor diverse werkzaamheden pas volgend jaar de rekening krijgen. Het resultaat op Volkshuisvesting is een begrotings-technisch resultaat. Het voordeel op de afvalstoffenheffing danken we vooral aan de verbeterde inzameling van oud papier, waardoor we 3400 ton minder huishoudelijk restafval is ingezameld.

Bestemming voordelig saldo

Vrij te besteden

Van het voordelige saldo is voor in totaal 35,4 miljoen euro al bij eerdere gelegenheden door de raad de bestemming bepaald. Voor 12 miljoen euro heeft uw raad besluiten genomen bij de begroting 2009. Verder is besloten dat het nog niet bestede geld voor nieuw beleid grotendeels voor het oorspronkelijke doel beschikbaar blijft. Er is ook een aantal zaken waarover we nu al moeten besluiten. Per saldo is er nog 3,7 miljoen vrij te besteden.

Bedragen in miljoenen euro's

Voordelig saldo	42,2
Al bestemd bij de begroting 2009	-12,0
Ongewijzigde bestemming nieuw beleid	-8,1
Ongewijzigde bestemming 'bijzondere resultaten' *	-9,5
Overige raadsbesluiten	-1,5
Mutaties in de reserves	-4,5
Noodzakelijke uitgaven op dit moment	-2,9
Bestemmen in de begroting 2010	3,7

* Het college stelt voor de voordelige dienst- en bijzondere resultaten dit jaar deels (samen 7,9 miljoen euro) niet beschikbaar te houden voor het oorspronkelijke doel, maar in de begroting 2010 op basis van een integrale afweging over de bestemming ervan te besluiten.

Het college wil zoveel mogelijk van het vrij besteedbare budget bestemmen in de komende begroting 2010, omdat dan, samen met de raad, een integrale afweging gemaakt kan worden van alle uitgaven. Ook in het licht van de verslechterende financiële positie van de gemeente als gevolg van de kredietcrisis en de recessie.

COLOFON

Gemeente Groningen
Bestuursdienst
Waagstraat 1
Postbus 20001
9700 PB Groningen
Telefoonnummer: 050-3677674
Website gemeente Groningen: www.groningen.nl
E-mail: bestuursdienst@bsd.groningen.nl

Redactie:
Frenay Communicatie, Groningen
Grafische vormgeving:
Sandro Kortekaas, Groningen
Lay-out:
Studio van Stralen, Groningen
Foto's:
Dienst RO/EZ, Ger Roosjen, Groningen
Sandro Kortekaas, Groningen
Jeroen van Kooten, Groningen
Diverse niet bij naam genoemde fotografen
Drukwerk:
Roto Smeets Grafiservices, Utrecht

 Mixed Sources
Productgroep uit goed beheerde
bossen, gecontroleerde bronnen
en gerecycled materiaal.
www.fsc.org Cert no. SCS-COC-00812
© 1996 Forest Stewardship Council

